

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-11>

**RECEPTION AS A PRIORITY CONDITION
FOR THE TRANSFORMATION OF ADMINISTRATIVE
PROCEEDINGS**

**РЕЦЕПЦІЯ ЯК ПРІОРИТЕТНА УМОВА ТРАНСФОРМАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА**

Yurkov E. O.

*Judge,
Dnipropetrovsk District
Administrative Court
Dnipro, Ukraine*

Юрков Е. О.

*суддя,
Дніпропетровський окружний
адміністративний суд
м. Дніпро, Україна*

Будь-який системний розвиток правового явища відбувається під впливом глобалізаційних процесів сучасності, оскільки ігнорування та ізоляція від світових культурних здобутків, доробок юридичної думки та об'єктивно визнаних міжнародних стандартів значно обмежує національний рівень правової свідомості.

Розвиток адміністративного судочинства як гарантії визнання прав людини і громадянина знаходиться в безперервному трансформаційному русі, а процес рецепції стає невід'ємною його частиною. З одного боку, процес рецепції дозволяє частково чи повністю вирішити правові колізії, проблеми національного рівня, а з іншого – підвищити рівень очікувань від ефективності власної правової системи.

Для з'ясування ролі рецепції у процесі трансформації адміністративного судочинства необхідно звернути увагу на етимологічні особливості та теоретично-історичні аспекти даного правового явища. Так, передусім варто зазначити, що розуміння рецепції по-різному сприймається вченими, що пояснюється складністю та багатокомпонентністю цього процесу, та більше того, сприйняття рецепції залежить від висвітлення та акцентування уваги на окремих особливостях даного процесу.

На сьогодні, врахувавши різноманітні аспекти трансформації правової системи, які включають в себе політичні, економічні, транскультурні та ідеологічні передумови, можна виділити такі складові (або ж характеристики) поняття процесу рецепції права: історичний характер, який пояснює застосування терміну для характеристики

процесу впливу попередньої правової системи на наступну; наявність процесу пристосування, що пояснює сутність рецепції як не простого перенесення норм і принципів права однієї системи на іншу, а складний процес пристосування, і як наслідок, змістовну трансформацію правових норм; абстрактний характер норм права, що підлягають рецепції.

На прикладі трансформації адміністративного судочинства є можливість прослідкувати усі три наведені особливості рецепції: абсолютне пристосування правових норм, засад адміністративного судочинства, визнаних європейською та міжнародною спільнотою, що знайшли своє втілення у вітчизняних нормативно-правових актах, і таким чином стали невід’ємною та неоспорюваною їх частиною; абстрактний характер правових запозичених норм, що не регулюють конкретні відносини, а направлені на формування юридичного інструментарію дотримання стандартів і засад адміністративного судочинства. Проте, з точки зору генези та історичних передумов формування та становлення адміністративного судочинства, не можна стверджувати, що запозичення відбувається лише від попереднього історичного періоду: це вказує на те, що рецепцію можна сприймати ширше – як процес використання ідей, цінностей, принципів, інститутів різних часових проміжків, як використання досвіду, накопиченого іншими народами.

Що стосується інших наукових підходів до визначення рецепції, то вважаємо вдалим підхід, використаний З. П. Мельник, яка вважає рецепцію складним процесом, що не зводиться до механічного перенесення певних нормативних положень, а включає й подальше засвоєння і використання ідей, принципів, інститутів тощо правової системи інших часів та інших народів, як добровільне запозичення, а не примусове, як свідоме, одностороннє запозичення і таке, що відбувається за ініціативи суб’єкта – реципієнта [1, с. 8]. Таким чином, додатково можна стверджувати, що рецепція є процесом суб’єктивним та таким, що повинен відповідати конкретному історичному періоду. Україна на сьогодні в умовах євроінтеграційних процесів та активного входження до політичного, правового, соціально-культурного просторів Європейського Співтовариства, обирає самостійно ті ідеологічні напрямки, які зможуть доповнити і змінити національну правову систему, а відповідно і наблизити нашу державу до ціннісних орієнтирів ЄС.

Для системи адміністративного судочинства процес рецепції є органічним та стратегічним з огляду на вдосконалення законодавства та процес європеїзації України, як вважають С. Булмер та М. Бурч [2], а посилення ролі рецепції додатково підтверджується положеннями Розділу III Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (далі – Угода про

асоціацію) і визнанням спільного ціннісного простору та необхідності наближення з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах. Зокрема, положення статті 14 Угоди про асоціацію передбачає, що співробітництво планується спрямовувати в тому числі на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості, а співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод [3]. Перелічені орієнтири свідчать, що формально не використовуючи дефініцію «рецепція», сам процес визнається і застосовується, стаючи одним із найефективніших механізмів наближення до міжнародних та європейських етичних, справедливих і визнаних світовою спільнотою цінностей.

Отже, правова рецепція є інструментом розвитку національної системи адміністративного судочинства, адже наповнюючи та вдосконалюючи вітчизняне законодавство та визнаючи цінності та принципи європейської та міжнародної спільнот, Україна здатна переосмислити інститут реформування адміністративної судової системи та обрати ті шляхи, які матимуть плідний та позитивний вплив на розвиток української державності.

Література:

1. Мельник З.П. Рецепція права як засіб вдосконалення правової системи (теоретико-правовий аспект). Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держав і права; історія політичних і правових вчень». Київ, 2009. 20 с.
2. Bulmer S., Burch M. Coming to Terms with Europe: Europeanisation, Whitehall and the Challenge of Devolution. Queen's Papers on Europeanisation. 2000. No. 9. URL: <http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternationalStudiesandPhilosophy/FileStore/EuropeanisationFiles/Fileupload,5296,en.pdf>
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/mu14097?an=3>